

temmeligt uklart Begreb om, hvad de egentlig kunne forbre af de Kandidater, der blive underkastede deres Censur. — Endvidere har det samme ærede Flertal udtalt sig for en mere frugtbar Anvendelse af de til Sorø Akademi henlagte betydelige Midler. Jeg har allerede for et Dieblit siden skrevet ind paa dette Punkt, og jeg skal nu kun gjøre opmærksom paa, at den Skole, der for Tiden holdes derude, kræver en aarlig Anvendelse af disse Midler af omtrent 60,000 Rd.; Resten af Udgifterne til Skolen hidrører fra Skolekontingenter. At dette skulde være for Meget at anvende af Midler, som i det Mindste for denne Del hidrører fra private Gaver, tror jeg dog virkelig ikke, man kan sige; men det er sikkert, at man ikke nærer Frygt for at anvende disse Midler til Formaal, der maa siges at ligge det oprindelige uendelig meget fjernere end den nuværende Skole. Naar man vil gaa noget tilbage i Statsregnskaberne, vil det saaledes ses, at der i 20 Aar efterhaanden er ydet et stadigt stigende Bidrag til de saakaldte Folkehøjskoler; dette Bidrag er i 1859 — 60 steget til 10,000 Rd., i det foreliggende Budget er det steget til 39,000 Rd., og der er i de 20 Aar, naar vi regne det kommende Aar med, bidraget henimod 300,000 Rd. hertil. Fremdeles har man i en lang Række af Aar lige siden 1858, tror jeg, kastet hele Seminariefondens Underbalance over paa Sorø Akademi, og i de sidste Aar, deri indbefattet det Aar, hvis Budget vi nu behandle, har man ladet Sorø Akademi bære hele Tilskudet af 50,000 Rd. til Theatret. Man har imidlertid ikke ladet det være nok hermed, idet man for en væsentlig Del har ladet Sorø Akademi bygge Theatret derved, at man har ladet det give et aarligt Tilskud eller Forstod, hvad man nu vil kalde det — det sidste bliver det vistnok aldrig, det første derimod ganske sikkert — af 44,000 Rd. i 5 Aar. Man har endvidere ladet det bidrage betydeligt til Landbohøjskolen og til den polytekniske Skole; disse kunne endda kaldes beslagtebe Formaal, men til Gjengæld har man da ogsaa hørt op dermed i 1863—64. Jeg kan saaledes heller ikke deltage i denne Genstilling, idet jeg tror, at man har taget sig den fuldeste Frihed til at anvende disse Midler, som man har synes det rigtigst. Derfor det imidlertid skulde være det ærede Flertals Mening med denne Genstilling, at man skulde opfordre Regjeringen til at komme med et Forslag til at anvende disse Midler paa en Maade, der mere stemmer med det oprindelige Formaal, kunde jeg slutte mig dertil. — Under Nr. 123 i Betænkningen er der udtalt en anden af Flertallets fjære Tanker, nemlig den, at Skolepengene i Mellemstolerne — som jeg vil kalde dem — i Byerne bør forhøjes. Spørgsmaalet dreier sig her nærmest kun om de Stoler, som hedde Realskoler, og som paa de aarlige Finantslove faae et Tilskud enten af Staten eller af Sorø Akademi, eller andetsteds fra. Den høitærede Finantsminister

ytrede for nogen Tid siden under en anden Sags Behandling, at det, som man her i Landet betragtede som Demokratiet, vakte og nødvendigvis maatte vække en vis Forbauselse udenfor, og saaledes kan jeg ikke negte, at jeg aldrig har kunnet forståa, at det netop er Demokratiet, som med saa stor Hærdighed holder paa at vanskeliggjøre Udgangen til den høiere Undervisning for Smaa-folk. De Herrer ville formodentlig svare mig, at de ville have de høiere Skolepenge anvendte til Fripladser og til Pladser mod halv Betaling, at det kun er de Formuende, der skulde betale; men jeg svarer dertil: Gaa omkring i vore Kjøbstæder og se efter, hvor mange af dem, som overordentlig gjerne vilde have deres Børn givet en fyldigere og bedre Undervisning, der kunne henregnes til de Formuende. De ville da se, at det ikke er et temmelig ringe Antal. Den Forhøielse af Skolepengene, som de Herrer have iværksat for Latinskolenes Bedkommende, og som, for at tage et meget nærliggende Exempel, for mit Bedkommende har foranlediget, at mine Børns Undervisning er bleven fordyret for mig med omtrent 50 pCt., er en Foranstaltning, som i alt Fald ikke finder nogen særdeles Paaskjønnelse rundt omkring i Landet. Det er jo særlig Byerne, som de Herrer her ville sørge for; men de maa dog tænke paa, at Skoleudgifterne ere betydeligt høiere for Byernes Befolkning end for Landets. Naar man vil se efter i de statistiske Oplysninger, som ere foretagne os, hvad der her i Landet udredes af Landkommunerne og af Kjøbstæderne til Skolevæsenet, vil man finde, at Bølsbet i Kjøbstæderne andrager ikke mindre end 67 pCt mere pr. Individ, end det andrager paa Landet. Dertil kommer den Omstændighed, at medens Størstedelen af Skattebyerne paa Landet ikke have andre Udgifter til deres Børns Undervisning end den, de udrede gjennem den Del af deres kommunale Byrder, som gaar til Skolen, er det Samme langt fra i samme Grad Tilfældet i Byerne. Foruden, at en meget overveiende Del af Bidraget fra de Skatteydende, som ved deres Skattebidrag maa sørge for Kommunens Skoler, væsentlig kommer de mindre eller slet ikke Skatteydende til Gode, maa de selv endnu, for at skaffe den Undervisning til Veie, som de anse nødvendig for deres Børn, yde meget Betydeligt (En Stemme: Det maa vi Andre ogsaa!) Naar der bliver sagt: Det maa vi Andre ogsaa, skal jeg gjentage en Genstilling, som jeg har gjort en Gang tidligere. Naar de Herrer ville udrede det samme Procentbølsbet til deres Børns Undervisning, som Mængde af os ere nøbde til at udrede — for mit Bedkommende andrager det 10 pCt. — er jeg overbevist om, at de ville faae saa god en Undervisning til deres Børn, som de paa nogen Maade kunne ønske eller trænge til. — Jeg kan heller ikke gaa ind paa den Genstilling, som er gjort med Hensyn til Forhøielsen af Betalingen for Undervisningen paa